

CYNGOR CYMDEITHAS BOTWNNOG

ADRODDIAD BLYNYDDOL

GWAITH Y FLWYDDYN RHWNG 01.04.2022 - 31.03.2023

Dyma adroddiad blynyddol cyntaf Cyngor Cymdeithas Botwnnog sydd yn cofnodi'r gwaith sydd wedi cael ei gyflawni yn ystod 2022/2023. Dyma flas o waith y Cyngor Cymdeithas, a sut mae'r Cyngor yn gweithredu gyda'r gymuned i wella lles cymdeithasol, amgylcheddol, economaidd a diwylliannol yr ardal i bawb o bob oed.

Ardal Cymdeithas Botwnnog

Mae dalgylch y Cyngor ym Mhen Llŷn, ac yn glwstwr o bentrefi bach a chanolig eu maint sydd wedi eu lleoli mewn cefn gwlad prydferth a thlws. Yma mae'r iaith Gymraeg i'w chlywed yn fwrlwm ac mae cyfoeth o ddiwylliant Cymreig ymhobman.

Asgwrn cefn yr economi leol yw'r diwydiannau amaeth, bwyd a thwristiaeth ac mae'r tirwedd yn gymysgedd o dir glas, rhosydd, coedwigaeth, afonydd, nentydd a milltir o arfordir ym Mhorth Neigwl.

Mae'r ardal yn ymestyn o Nanhoron i'r Fantol yn Rhoshirwaun; o'r Sarn i fyny am Frynmawr.

Gwybodaeth am y Cyngor

Roedd 766 o etholwyr ar y gofrestr yng nghymuned Botwnnog yn ystod y flwyddyn yma.

Mae tair ward yn y gymuned a 11 cynghorydd wedi eu hethol hyd fis Mai 2027 pan gynhelir etholiad eto:

- **Ward Botwnnog** sy'n cynnwys ardaloedd Botwnnog a Nanhoron;

Cynghorwyr Carys H. Evans, Gwenan Griffiths, Glyn Roberts, Glenys Williams

Ward Sarn Mellteyrn sy'n cynnwys ardaloedd Sarn Mellteyrn a Bryn Mawr

Cynghorwyr Elin Hughes, Carys Eilwen Williams, Siôn Williams

- **Ward Bryncroes** sy'n cynnwys ardal Bryncroes a Phenygroeslon

Cynghorwyr Dylan Parry Jones, William Michael Strain, Efan Thomas, Iwan James Williams

Etholir Cadeirydd ac Is-gadeirydd yn y cyfarfod blynyddol bob mis Mai. Y Cynghorydd Glyn Roberts yw Cadeirydd y Cyngor am 2022/2023, a'r Is-gadeirydd yw y Cynghorydd Siôn Williams

Staff

Un aelod o staff sydd gan y Cyngor Cymdeithas, sef Gwenda Roberts, sy'n Glerc a Swyddog Ariannol Cyfrifol. Mae'n gweithio rhan amser. ellir cysylltu gyda'r Clerc drwy e-bost sef clerc@botwnnog.cymru neu drwy lythyr i Gwyndy, Bryncroes, Pwllheli. LL53 8ET, neu ffôn ar 01758 730357.

Cyfarfodydd

Cynhelir cyfarfodydd arferol y Cyngor Cymdeithas yn fisol ar yr ail nos Lun bob mis, heblaw am fis Awst. Cynhelir y cyfarfodydd yn Gymraeg. Yn ogystal â chyfarfodydd llawn y Cyngor cefnogir

gwaith y Cyngor gan roi hawliau ym mis Awst i'r Cadeirydd ag aelodau'r Ward berthnasol drafod unrhyw gais cynllunio ddaw i fewn yn ystod y gwyliau ac hefyd hawl i'r Cadeirydd awdurdodi unrhyw daliad ddaw yn ddyledus yn ystod yr un cyfnod. Mae gan bob pwyllgor dermau ac aelodaeth benodedig sydd wedi ei gymeradwyo gan y Cyngor, ac sydd yn cael ei adolygu o bryd i'w gilydd.

Yn ystod y flwyddyn 2022/23 cynhaliwyd y cyfarfodydd unai yng Nghanolfan Bryncroes, Neuadd Goffa Sarn Mellteyrn, Festri Capel Rhydbach, Botwnnog neu Festri Capel Hebron Llangwnnadi.

Safle We

Mae gwybodaeth am y Cyngor Cymuned gan gynnwys rhaglenni cyfarfodydd, cofnodion, polisiau, canlyniad archwilio ac hysbysiadau ar safle We'r Cyngor: www.cyngorbotwnnog.cymru

Aelodaeth Allanol

Mae'r Cyngor yn aelod o Un Llais Cymru, sef y prif gorff ar gyfer cyngorau cymuned a thref Cymru. Mae hyn yn darparu gwasanaeth o roi cyngor cyfreithiol, cyngor ar wella darpariaeth gwasanaethau, hyfforddiant, materion polisi, a gwefan gynhwysfawr. Mae'r Cyngor yn ethol dau aelod i fynychu cyfarfodydd Pwyllgor Rhanbarthol Arfon Dwyfor Un Llais Cymru sydd yn cwrdd yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn, sef y Cyngorwyr Siôn Williams (Is-Gadeirydd y Cyngor) a Carys H. Evans.

Mae'r Cyngor yn ethol aelodau i gyrff allanol eraill, sef Bwrdd Llywodraethol ysgol Pont-y-Gof, Botwnnog ac AHNE Llyn.

Cyllid a gwariant

Mae'r broses o benderfynu ar lefel praesept Cyngor Cymdeithas Botwnnog yn cynnwys paratoi cyllideb ddrafft ar sail asesiad o sefyllfa ariannol y Cyngor gan ystyried y costau tebygol, cynlluniau ar gyfer prosiectau, gosod lefel ar gyfer cyfraniadau, o fewn y canllawiau sy'n cael eu cyhoeddi'n flynyddol. Mae hefyd ystyriaeth o'r arian wrth gefn sydd gan y Cyngor er mwyn sicrhau gosod praesept priodol.

Penderfynwyd gofyn am £6,500 o arian praesept am y flwyddyn 2022-2023.

Bydd y Clerc yn anfon ebost yn chwarterol drwy ffurf excel i'r cyngorwyr yn dangos y sefyllfa ariannol hyd at ddyddiad y cyfarfod ac hefyd rhagolwg o'r gyllideb hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn cadw golwg fanwl ar y sefyllfa.

Prif ffynhonnell incwm y Cyngor yw'r praesept sydd yn cael ei osod yn flynyddol a'i gyflwyno i Cyngor Gwynedd ym mis Ionawr ar gyfer y flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r praesept yn cael ei gasglu ar ran y Cyngor gan Cyngor Gwynedd

Manylion data i'w rhoi ar y wefan er cydymffurfio a'r Ddeddf Diogelu Data

Bu i bob aelod arwyddo yn cydsynio i roi ei enw, cyfeiriad, rhif ffôn ac e-bost ar y wefan onid yw'n dangos yn wahanol ar y wefan.

Crynodeb derbyniadau a thaliadau 2022/2023

	<u>Derbyniadau</u>	<u>Taliadau</u>
	<u>£</u>	<u>£</u>
<u>Praesept gan Cyngor Gwynedd</u>	<u>6,500</u>	
<u>Taliadau'r banc</u>	<u>0</u>	<u>224</u>
<u>Cynnal Llwybrau (ad-daliad gan Cyngor Gwynedd) 2021/22 a 2022/23</u>	<u>260.00</u>	
<u>Scottish Power - polion trydan</u>	<u>£157.32</u>	
<u>AHNE Llyn - grant giat i'r Fynwent</u>	<u>£367.50</u>	
<u>Hawl i fynd a cherrig i'r Fynwent</u>	<u>280.00</u>	
<u>Giat newydd i'r Fynwent</u>		<u>525</u>
<u>Ad-daliad cyfraniad COVID-19</u>	<u>£678.55</u>	
<u>Treth ar werth 2021/22 (derbyniwyd 1/4/2022)</u>	<u>335.00</u>	
<u>Cyflog a chyllid y wlad</u>		<u>1863</u>
<u>Costau staff</u>		<u>0</u>
<u>Yswiriant</u>		<u>791.09</u>
<u>Gwefan</u>		<u>43.00</u>
<u>Archwilio cyfrifon</u>		<u>676.00</u>
<u>Cyfraniadau</u>		<u>600.00</u>
<u>Torri gwair</u>		<u>2164.80</u>
<u>Arall</u>		
Un Llais Cymru		164.00
Costau Etholiad		321.00
Bin halen i Fryncroes		320.00
Tâl hurio		100.00
Llanw Llyn		9.00
<u>Cyfanswm</u>	<u>8578.37</u>	<u>7,800.89</u>

Fe wnaeth pob Cynghorydd ddatgan nad oeddent am dderbyn y £150.00 o lwfans yr oedd hawl ganddynt ei dderbyn yn unol ag adroddiad Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol

Atebolrwydd

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu côd ymddygiad aelodau a cedwir cofrestr o fuddiannau ar gyfer pob aelod. Mae gofyn i'r cynghorwyr ddatgelu unrhyw fuddiannau sydd ganddynt am eitemau i'w trafod ar gychwyn pob cyfarfod a bydd y rhain yn cael eu nodi yn y cofnodion.

Mae cyfrifon y Cyngor yn cael eu archwilio gan archwilydd mewnol, sef Adran Archwilio Cyngor Gwynedd, a'r archwilio allanol gan Swyddfa Archwilio Cymru. Bydd canlyniad yr archwilio yn cael

ei osod ar wefan y Cyngor Cymdeithas bob blwyddyn a nodwyd fod popeth yn iawn ganddynt am y flwyddyn 2021/22 ar 10fed Ionawr, 2023.

Gwaith y Cyngor

Dyma grynodeb o'r math o waith y mae'r Cyngor Cymuned wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn. Bydd y rhaglen y cael ei roi ar y wefan ar y dydd Mercher cyn y cyfarfod, a bydd y cofnodion hefyd yno i bawb ei gweld ar ôl iddynt gael eu awdurdodi yn y cyfarfod dilynol. Bydd y cynghorwyr ac aelodau o'r cyhoedd yn cysylltu hefo'r Clerc gan holi am wahanol broblemau sydd angen eu datrys, a byddant yn cael eu trafod yn y cyfarfodydd misol. Bydd y Clerc wedyn yn cysylltu hefo'r adrannau perthnasol/neu unigolion i geisio datrys yr ymholiadau.

- **Ceisiadau cynllunio** - bydd y cynghorwyr yn edrych yn fanwl ar y ceisiadau cyn gwneud penderfyniad ar unai gefnogi'r cais, dim gwrthwynebiad, neu wrthod. Bydd y Clerc wedyn yn anfon llythyr drwy ebost at Adran Cynllunio, Cyngor Gwynedd fel bod yr ymateb i'w weld cyn iddynt wneud penderfyniad terfynol.
- **Gwaith ar y ffyrdd yn y gymuned** - bydd yr Adran Priffyrdd yn anfon manylion am unrhyw waith sydd yn cael ei wneud o fewn y mis canlynol.
- **Cyngor Gwynedd/Un Llais Cymru/Llywodraeth Cymru** - derbynnir gwybodaeth am gynlluniau, deddfwriaeth newydd a bydd cyfle i'r Cyngor cymuned leisio barn ac ymateb.
- **Materion yn y gymuned** - bydd y cynghorwyr neu aelodau o'r cyhoedd yn gofyn i'r Clerc wneud ymholiadau am broblemau sydd yn dod i'r amlwg o dro i dro.
- **Gwaith barbio blynyddol ar y llwybrau.**
Gwahoddir prisiau/tendr gan gontractwyr ar gyfer gwaith barbio a chlirio ar y llwybrau canlynol.
Bydd angen i'r Contractwr llwyddiannus gyflwyno tystysgrif yswiriant cyfredol cyn dechrau'r gwaith.
Comin Bryn croes - un toriad bob tair wythnos o 1af Ebrill hyd ddiwedd Hydref yn flynyddol
Mynwent newydd Llandegwennig - un toriad bob tair wythnos o 1af Ebrill hyd ddiwedd Hydref yn flynyddol
Llwybr Bach, Botwnnog fel bo'r angen
Llwybrau eraill a ddaw i sylw'r Cyngor

Dyma rai o'r materion a drafodwyd yn ystod y flwyddyn:

- **Gor-yrru ym Mhenygroeslon ac i lawr allt Mellteyrn yn Sarn**
Ymateb yr Heddlu y byddant yn ymweld a'r ardal ym Mhenygroeslon i gadw golwg ar y sefyllfa ac ymateb Cyngor Gwynedd o berthynas i allt Sarn Mellteyrn y byddant yn trefnu i Ganbwyllt/Gosafe' gael ei ddynodi fel un o'r safloedd penodol ar ei gyfer.
- **Meddygfa Rhybach**
Anfonwyd pryderon a dderbyniwyd gan y cleifion at Mabon ap Gwynfor, Aelod Seneddol dros Ddwyfor Meirionydd. Addawodd y byddai'n ysgrifennu at Fwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr i godi'r pryderon yn uniongyrchol gyda'r Prif Swyddog Gweithredol.
Deallwyd gan Dr. O.G. Morris fod dwy aelod wedi eu penodi fel Cymdeithion Meddyg (Physician Associates) sef Laura Sadler a Rosie Warburton o Ebrill 2022 ymlaen. Hefyd bydd Meddyg Teulu arall yn ymuno a'r practis yn Hydref 2022.
- **Comin Bryn croes**
Tynnwyd sylw ADRA at y ffaith fod blerwch wedi ei adael ar y Comin yn dilyn adnewyddu tai Cyngor Bryn Mair. Erbyn hyn mae'r gwaith wedi ei wneud.

- **Mynwent y Cyngor Llandegwning**

Gan fod giatiau'r fynwent wedi dirywio ac angen eu hadnewyddu gwahoddwyd tendrau a derbyniwyd y tendr isaf o eiddo Glyn Roberts, Mur Poeth, Bryncroes, yn y swm o £525. Sicrhawyd grant o £367.50 gan ANHE Llyn tuag at y gwaith. Bellach mae'r giatiau yn eu lle.

- **Potiau blodau a hysbysfyrdau**

Gan fod yr Eisteddfod Genedlaethol yn dod i Llyn eleni penderfynwyd archebu potiau blodau i'w rhoi yn y gwahanol bentrefi er harddu'r ardal. Mae trefniadau ar y gweill ar gyfer Gwanwyn 2023. Hefyd penderfynwyd prynu hysbysfyrdau i'w gosod mewn mannau cyhoeddus o fewn y gymuned. Eto mae hyn ar y gweill ar gyfer Gwanwyn 2023.

- **Ystad Congl Meinciau Botwnnog**

Gwnaed ymholiadau gyda Grwp Cynefin ynglyn a'r darn tir oedd wedi ei neilltuo ar gyfer creu maes chwarae ar Ystad Congl Meinciau, Botwnnog. Derbyniwyd ymateb gan y Grwp nad oedd tystiolaeth gydag ymrwymiad a chytundeb mai pwrpas y tir oedd ar gyfer maes chwarae i blant.

Mae'r Cynghorydd Gareth Williams, Cynghorydd Pen Draw Llyn ar Gyngor Gwynedd, mewn cysylltiad a'r datblygwr er canfod beth sydd wedi ei gofnodi ar gyfer y tir neilltuwyd neu a honnir a neilltuwyd ar gyfer cae chwarae.

- **Mynwent Llandegwning**

Adolygwyd y ffioedd ac mae copi ar gael gan y Clarc neu'r wefan.

- **Gwsanaeth Hwylusydd Tai Gwynedd**

Bu i Swyddogion o Tai Gwledig; swyddog yn gweithredu ar y cynllun peilot i Lywodraeth Cymru; swyddog o Cwmni Adra a Pheiriannydd yng nghyfarfod o'r Cyngor ar 10fed Hydref, 2022. Edrych ar dir adeiladu ym Motwnnog ar gyfer ei ddatblygu oedd y Swyddogion a'r cynllun arfaethedig i adeiladu denaw o dair ar y safle gan gynnwys pedwar byngalo ar gyfer yr henoed. Gofynnwyd a fyddai sicrwydd y byddai'r gwaith yn cael ei roi i Ymgymerydd lleol os byddai'r datblygiad yn mynd ymlaen. Addawyd y byddai hyn yn digwydd lle byddai'n briodol. Tynnwyd sylw hefyd ar y cynllun 'prynu cartref Gwynedd' a rhoddwyd hysbysebion i fyny yn yr ardal am hyn.

Mewn egwyddor roedd y Cyngor yn gefnogol ond y dylid ystyried fod canran o'r tai hyn ar gael i'w prynu.

- **Materion Ffyrdd**

Tynnwyd sylw at nifer o faterion ffyrdd oedd angen sylw ac yn benodol un sydd yn dal heb ei ddatrys sef y golau stryd ar allt Sarn Mellteyrn. Derbyniwyd gwybodath fod problem danddaearol ar y ffordd ac angen tyllu'r ffordd.

- **Llanw Llyn**

Penderfynwyd rhoddi crynodeb yn rhifyn misol o Llanw Llyn o Chwefror 2023 ymlaen.

- **Bin Halen ar Ystad Bryn Mair, Bryncroes**

Gosodwyd bin halen ar waelod yr allt i ystad Bryn Mair.

- **Ambiwylans Awyr Cymru**

Gwrthwynebwyd yn chwyryn y bwriad o symud yr ambiwlans awyr o Faes Awyr Caernarfon.

- **Cronfa COVID-19 Llyn ac Eifionydd**

Cyfrannodd y Cyngor £1,000 tuag at y Gronfa uchod yn ôl ym 2020. Derbyniwyd gwybodaeth gan Dr. Arfon Williams oedd yn gyfrifol am y Gronfa fod peth arian yn dal heb ei wario ac yn gofyn a oedd y Cyngor eisiau ei gael yn ôl neu ei roi at y banc bwyd lleol. Gofynnwyd amdano yn ôl a derbyniwyd £678.55 ac awgrymwyd defnyddio'r arian yma tuag at gael lloches bws ger y Feddygfa ym Motwnnog.

- **Banciau ar y Stryd Fawr ym Mhwillheli**

Tynnwyd sylw Mabon ap Gwynfor yr Aelod Sennol at y pryder yn dilyn cau Banc Lloyds ym Mhwillheli.

- **Eglwys Sant Mair Bryncroes** - mae Swyddog Llwybrau Cyngor Gwynedd wedi cytuno i roi canllaw ar y stepiau sy'n arwain i'r Eglwys.

Ceisiadau am Gymorth Ariannol

Ystytrir ceisiadau am gyfraniad ariannol dair gwaith y flwyddyn, Ebrill, Gorffennaf ag Ionawr a gofynnir am y ceisiau hyn i fewn ar 1af o'r mis cyn y trafodir y cais. Gofynnir hefyd am fantolen ariannol os yw'r mudiad/sefydliad wedi cael cyfraniad o'r blaen.

Cyfrannwyd yn ystod y flwyddyn 2022/23 fel a ganlyn:

Cyfeillion Mynwent Llandegwennig
'Kids Cancer Charity'
O Ddrws i Ddrws
Ty Gobaith
Cerebal Palsy
Cyfeillion Mynwent Mellteyrn
Urdd Gobaith Cymru - Rhanbarth Eryri

Pwrpas yr adroddiad yma yw i nodi blaenoriaethau, gweithgareddau a chyflawniadau'r cyngor yn ystod y flwyddyn hyd at 31.03.2023, sydd yn ofynnol gan adran 52 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a bydd yn cael ei gyhoeddi'n flynyddol o hyn ymlaen.

Mae cynghorau cymuned a thref yn rhan o lywodraeth leol, maent yn cael eu hethol yn ddemocrataidd a gweithio ar y lefel mwyaf lleol i wella y gymuned. Mae'r cyngor yn gyfrifol am gynnal busnes cyhoeddus ac am wario arian cyhoeddus. Yn ôl y gyfraith, mae angen sicrhau fod y cyngor yn diogelu a defnyddio'r arian cyhoeddus a ymddiriedwyd iddynt mewn ffordd darbodus, effeithlon ac effeithiol, gan roi cyfrif priodol amdano. Gwneir hyn wrth gydymffurfio â gofynion cyfreithiol, a chyflawni'r canlyniadau gorau i'r cyhoedd.

Y Dyfodol

Yn ystod y flwyddyn nesaf, gobeithir

Gosod potiau blodau yn y gwahanol bentrei

Gosod hysbysfyrddau

Lloches bws ger Meddygfa Rhydbach, Botwnnog

Parhau i gadw'r gymuned yn saff i bawb, ac yn le braf i fyw ynddo.

Llofnodwyd gan:

Cadeirydd:

Clarc

Dyddiad y'i cymeradwywyd gan y Cyngor 9fed Mai, 2023

I'w adolygu'n flynyddol yn y Cyfarfod Blynyddol.